

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Základní škola a Mateřská škola Vraclav, okres Ústí nad Orlicí

Vraclav 52, 565 42

tel.: 465 482 115

e-mail: skola@vraclav.cz

www.zsvraclav.cz

Číslo projektu	CZ.1.07/1.4.00/21.2473
Název šablony	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Vyučovací předmět	Vlastivěda
Vzdělávací oblast	Člověk a jeho svět
Název DUMu	Čeští vynálezci
Stručná anotace	Práce s textem
ročník	5.
Autor	Mgr. Věra Fiřtová
Datum ověření	2.5.2012

VY_32_INOVACE

ICT/3/2/15

Čeští vynálezci

Přečti si pozorně text a uhodni, kdo jsem a co jsem vynalezl.

1. Narodil jsem se v nedalekém městě Chrudimi. Protože mi to ve škole opravdu šlo, rodiče mě poslali k příbuzným do rakouského Lince. Tam jsem vystudoval gymnázium a byl jsem přijat na dělostřeleckou školu. Ale pro špatný zdravotní stav jsem musel odejít. Po dalších studiích jsem se stal lesníkem. Ale stále mě lákala technika. Na různých modelech jsem zkoušel svůj vynález. Po několika úspěšných pokusech jsem si byl již zcela jist. Proto mi byl v roce 1827 přiznán patent. Ale jenom na 2 roky. Abych mohl své snažení dotáhnout do konce, potřeboval jsem sehnat hodně peněz a velkou loď. To se mi také podařilo. Byl jsem ale důvěřivý a všechny své plány jsem předal svému společníkovi (vlastnil velkou loď i peníze). Ten mi slíbil, že v Paříži nechá můj vynález zhotovit, abych ho mohl na jeho lodi vyzkoušet. Ale neměl jsem to dělat. On je za tučný obnos prozradil. Potom se v Evropě objevovaly různé napodobeniny mého vynálezu. Objevili se i nepoctivci, kteří prohlašovali, že vynález je jejich. Zemřel jsem, aniž bych za svůj vynález získal nějaké uznání. Až v roce 1866 mi vynález přiznala americká akademie věd.
2. Pocházím z chudé rodiny. I když se u nás peněz nikdy nedostávalo, rodiče mi umožnili studovat matematiku a astronomii. Ovládal jsem také několik jazyků. Ale matematika a technika mě bavily už od dětství. Obdivoval jsem různé stroje a jejich pohon. Proto asi nikoho nepřekvapí, že jako prvním se mi podařilo v českých zemích sestavit to, co proslavilo po světě jednoho nejmenovaného Angličana.
Byl jsem také vyzván, abych navrhl řešení stavby průplavu mezi Vltavou a Dunajem. Stavba se mi zdála velmi nákladná a technicky náročná. I tehdy se koukalo na každou korunu. Proto jsem se rozhodl spojit požadovaná místa po souši. A projekt první evropské železnice – koněspřežné dráhy byl na světě. Vedla z Českých Budějovic do rakouského Lince. Uskutečnění této stavby jsem ale přenechal svému synovi.
3. Náš vynález znamenal převratný objev v zemědělství. Narodili jsme se v Rybitví, což je hned vedle Pardubic. Pocházíme z chudých poměrů. Naše vzdělání nebylo nijak slavné. Nechodili jsme příliš do školy. Protože vždy byla důležitější práce. Já jsem byl chalupníkem s polem za domem, můj bratranec byl kovář. Při obdělávání půdy jsem se já i sousedé vždy dost nadřeli. Proto jsme se s bratrancem dali do přemýšlení. Podařilo se nám vytvořit pluh, který pracuje podle našich představ. Ten půdu odkrojí, rozruší, drolí a obrátí. Protože jsme snad ani neuměli dobře číst a psát, svůj vynález jsme si nedali patentovat. Půjčovali jsme ho za dobré slovo svým sousedům a dalším

lidem. A naše důvěřivost se nám vymstila. Objevilo se několik nepoctivců, kteří si ho chtěli přivlastnit. Teprve po naší smrti jsme se stali vynálezci. Škoda, že jsme se toho nedožili. Zemřeli jsme oba v bídě.

4. Asi nikoho nepřekvapí, že jsem český vynálezce. Jsem také kněz, přírodovědec, léčitel a hudebník. Narodil jsem se v Helvíkovicích u města Žamberka. Svůj vynález jsem nazval stroj meteorologický. Původně jsem chtěl, aby 400 uzemněných kovových hrotů, které byly na 42 metrů vysoké tyči, vysávalo elektřinu z mraků. Chtěl jsem tak zabránit vzniku bouřky. Ve stejné době se stejnému problému věnoval Američan Benjamin Franklin. To byl můj velký konkurent. On rozpoznal, že blesk je nutné neškodnou cestou svést do země. Já jsem si myslel, že umím svým vynálezem bleskům předcházet. A ještě ti prozradím jednu zajímavost. Vlastním jménem se jmenuji Václav Divišek.
5. Různé stroje a mechanická zařízení jsem konstruoval už jako žák gymnázia. V roce 1815 jsem v královské oboře v Praze předváděl svůj vynález. Mimo jiné první na našem území. O dva roky později jsem se při opakovaném předvádění mohl pochlubit i dalším svým vynálezem, který jsem ukazoval na řece Vltavě. A protože peněz se mi nikdy nedostávalo, při takové ojedinělé podívané jsem vybíral vstupné, abych zaplatil dluhy, které jsem měl, a vydělal nějaké peníze na další vynálezy. Ale stalo se něco, s čím jsem nepočítal. Byla mi ukradena pokladna s vybranými penězi. Byl jsem zadlužený a bez peněz. Rozbil jsem svůj vynález a do konce života jsem už s párou neexperimentoval. Věnoval jsem se ale jiným věcem. Navrhl jsem železniční vozy pro koněspřežnou dráhu z Českých Budějovic do Lince. Stavěl jsem také hodiny. Podílel jsem se i na přestavbě pražského orloje.

Kolik vynálezců se narodilo v Pardubickém kraji? _____

1. Jmenuji se _____ a vynalezl jsem _____.
2. Jmenuji se _____ a vynalezl jsem _____.
3. Jmenuji se _____ a vynalezl jsem _____.
4. Jmenuji se _____ a vynalezl jsem _____.
5. Jmenuji se _____ a vynalezl jsem _____.